

GYÓGYUL A MAGYAR FALU

JOHAN BÉLA KÖNYVE

Irta: *Marék Antal*

ÖT ÉVVEL ezelőtt megjelent egy könyv az Országos Közegészségügyi Intézet kiadásában. Címe: A beteg falu. Kerbolt László dr. könyve feltűnés nélkül látott napvilágot. Néhány vidéki orvoson kívül maga a kiadó intézet munkatársai voltak legmohóbb olvasói. Drámai szavak voltak benne a falu magyarjainak életéről és haláláról, táplálkozásáról és lakásviszonyairól, mindenkifelett pedig a falu népének pusztulásáról.

A kötet megjelenése egy hét esztendeje folyó nagyvonalú közegészségügyi, szorosabban faluegészségügyi programnak adott halatlan lendületet. A nemzet további nehéz feladatainak elvégzése szempontjából olyannyira fontos szolgálat első állomását a Rockefeller-alapítvány jelzi. Az Országos Közegészségügyi Intézet, mely az alapítvány segítségével lett a magyar egészségvédelem fellegetvára, megszervezte a közegészségügyi laboratóriumi munkát. Az egész országban megkezdte a híres zöldkeresztes, egészségügyi védőnőképzést, ugyanakkor szorgalmazta a vízellátás megjavítását. 1933-ban Keresztes-Fischer Ferenc magáévá tette a «Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat gondolatát. Vitéz leveldi Kozma Miklós belügyminisztersége alatt államosította a tisztiorvosi kart, rendezte a kör- és községi orvosok eddigi munkakörét, kiképzését, választását. Imrédy Béla Keresztes-Fischer Ferencsel karöltve három és fél millió pengőt gyűjtött össze a falu szociális Alapjára. Mult év közepén pedig 20%-al emelték a körorvosok számát. De mindez a különböző időben történt szokatlanul lendületes és kézzelfoghatóan eredményes munka nem történt volna meg, ha nem állott volna valaki elszántan és kitartóan mögötte. Johan Béla belügyi államtitkár volt az, aki ezt a kilátástalan, csak részgyőzelmeket ígérő harcot elkezdte és diadalmasan lefolytatta. Neve szorosán egybeforrott a magyar közegészségüggyel. Műve szinte korszakalkotó, mert évszázados mulasztásokat pótol. Idealista, de a reálisan elérhető lehetőségeken belül az. Nem türelmetlen, ismeri a baj eredetét, a segítés módját és az ország pénzügyi lehetőségeit. Ha mégis eredményt ért el s ezt az ország térképébe beszúrta temérdek piros tű, zöldpiros háromszög, négyszög bizonyítja, ami mind egy-egy óvoda, napközi otthon, tüdőgondozó stb.

Nyissuk fel hát e nehézlevegőjű világ gyógyulásáról szóló könyvet, hogy érezzük a napfényt, a levegőt, a tiszta hajnal ébredését, a szerző bizakodását, adatokkal bizonyító lelkenedését. Megismerkedünk mindenekelőtt a falu helyzetével a közigazgatás érdekében. A közegészségügyi vonatkozású adatok megmutatják a sűrű feladatok tömegét. A következőkben megismerjük a közegészségügyi szolgálat hordozóit, a m. kir. tisztifőorvost, a m. kir. tisztiorvost, a körorvost és a községi orvost, a bábát, a védőnőt, az egészségügyi szolgálatot és a halottkémét. Szól a hatalmas rendszer kiképzéséről. A falu egészségügyét szolgáló intézményekről megtudjuk, hogy amíg 1928-ban, 1929-ben és 1931-ben, 1935-ben csak egy, addig 1937-ben 7, 1938-ban 10, 1939-ben 23 egészségház épült.

Sötét képet fest a falusi ember környezetéről és egészségére leselkedő ellenségeiről. A por, a piszok, a ház tövében felhalmozott trágya, a kút közelébe rosszul épített illemhely, a légy, megannyi ellenség, amely a falusi ember épségére és egészségére leselkedik. Folytathatjuk a sort a célszerű táplálkozás hiányával, amelyen a zöldkeresztes tej és cukorakció és az ugyancsak zöldkeresztes főzőtanfolyam segít. Hatalmas komplexumot ölel fel az ivóvízellátás. Az Országos Közegészségügyi Intézet ivóvízvizsgálatai kiderítették, hogy az összes kutak 70%-a közegészségügyi szempontból kifogásolható. Az 1936-ban létesített 159 kúttal szemben 1939-ben már a 350-ik jóvízű kútnál tartanak. A kötet leghatalmasabb fejezete a félelmetes fertőző betegségekkel foglalkozik. A szerző itt van elemében s a kérdés vizsgálatánál mellette is itt nyújtja a legtöbb reménykedést az érdeklődőnek. Nagy előrehaladást jelent ezen a téren az a rendelet, amely 1931-ben kötelezővé tette az egyes fertőző téren az a rendelet, amely 1931-ben kötelezővé tette az egyes fertőző betegségek esetén a laboratóriumi vizsgálatot. A fertőző betegség 24 órán belüli bejelentési kötelezettsége lehetővé teszi a hathatós védekezést. Ime sorban elvonul előttünk a hastífusz, a diftéria, a vörheny, a trachoma, a malária, a veszettség, a tuberkulózis és a nemi betegségek. Megannyi sötét felhő a hazai közegészségügy egén. De a tífusz és diftéria elleni kötelező védojtások a betegség görbójének zuhanását vonták maguk után s ha az előbbi hasonlatot tovább akarnók fűzni, ezt reménykeltő szivárványnak neveznök.

Megnyugodva csukjuk be a könyvet, melynek elolvasása bizakodással töltött el bennünket. Az eddigi egészségvédelem meggyőzött arról, hogy azt az évszázados távolságot, amely város és egészségügye között fennáll, szorgos kezek igyekeznek eltüntetni. A faluban, hol közel nyolc esztendeje dolgozik e sorok írója, eltűntek jóformán a vöröskeresztes cédulák. Minden tizedik házban ragályos

beteg feküdt, pusztított a tífusz és a tuberkulosis nem egyszer a vörheny és a diftéria. Ma a kötelező ojtások után elmondhatja három esztendeje nem volt tífuszos beteg a faluban s öt esztendeje ismeretlen betegség a diftéria.

Európában meg kell állania helyét a magyarnak. Védeni kell tehát ezt a nagymultú, különlegesen tehetséges fajtát, hogy megtalálja életkedvét, régi hősi erényeit, ezeréves multjára való büszkeségét és veszendő hitét.

A könyv stílusa világos, érthető és gondos. A képek, rajzok, táblázatok nagy mértékben elősegítik a könnyű megértést. Gyógyul a magyar falu, érdekes olvasmány nemcsak annak, aki falun él és valamilyen formában az egészségüggyel foglalkozik, hanem annak is, aki félti és szereti nemzetét.

TAKARD EL AZ ORCÁD

*Szemedbe nézek és te visszanezel.
Bajvivók gyilkos acélja ha csattog
villámszaggatta, tintafelhős éjjel,
nem szikrázhatnak úgy a dühös kardok,
ahogy a mi vad, néma pillantásunk.*

*Most gyülöllek és üvegpalatánkat,
ahonnan bátran, mosolyogva néztük
a mások kínját, — üvegpalatánkat
földrengés rázza, mert egymást igézzük
mint vén kígyó a szeppent, kék gyikocskát.*

*Csikorgó foggal tán egymásnak esnénk,
ha nem állna őr ciklámen csokorral
pár lombhullató, szivárványos esténk,
hogy míg szívünk gőzölgő mérget forral,
fehér angyalként csitítsa a lázunk.*

*Irgalmazz hát és takard el az orcád.
Inog a föld és jaj, ha tovább nézel
mintha ködből volna, omlik minden korlát
S a dült, füstös romokon szerte-széjjel
fekete gúnydalt kárognak a hollók.*